

DOI: <https://doi.org/10.53486/9789975359030.20>
CZU: 336.14:352(478)

BUDGETARY PROCESS IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA LOCAL BUDGET FORMATION

PROCESUL BUGETAR ÎN REPUBLICA MOLDOVA FORMAREA BUGETULUI LOCAL

PETCO Ana, studentă, Specialitatea: MRU,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
E-mail autor: petcoana2203@gmail.com

***Abstract:** In this article, the author aims to research the mechanism of financing local budgets in the Republic of Moldova through the system of transfers and the formation of the budget process. Through this research, the author studied the advantages of using this mechanism to finance local budgets from the state budget and the factors underlying the determination of the volume of budget allocations. Characteristic of this inter-budgetary mechanism is the calculation of the volume of allocations for the general financing of a local budget. The budget process being the basis of the mechanism.*

Key Words: local budget, transfers, budget process, state budget, public spending.

JEL Classification: H71; H77; O52; P48

INTRODUCERE

Cercetarea susține că are drept obiectiv de cunoaștere care sunt cheltuielile bugetului de stat pentru bugetele locale așa numite cheltuieli publice. Actualmente, scopul de cercetare constă în realizarea unei cercetări în domeniul administrării finanțelor publice locale, prin examinarea bugetelor locale. Prin urmare bugetul de stat reprezintă totalitatea veniturilor, a cheltuielilor și a surselor de finanțare destinate pentru realizarea funcțiilor autorităților publice centrale, iar bugetul local a autorităților administrației publice locale de toate nivelurile. Elaborarea acestor bugete este reprezentată de consecutivitatea activităților de elaborare, examinare, aprobare, executare și raportare a bugetelor numită proces bugetar.

Bugetul local si procesul de elaborare a bugetului local

Veniturile bugetelor locale pentru anul 2020 sunt estimate în suma de 17 974,4 mil. lei, dintre care veniturile proprii sunt prognozate în suma de 4 800 mil. lei și dețin 26,7 % din veniturile bugetelor locale. Transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale se prevăd în sumă de 13 281,1 mil. lei. Comparativ cu anul 2019, veniturile proprii ale bugetelor locale se vor majora cu 468,2 mil. lei sau cu 10,8 %, inclusiv din contul revizuirii defalcărilor la impozitul pe venitul persoanelor fizice la bugetele locale de nivelul I și nivelul II în suma de circa 208,9 mil. lei, iar transferurile primite de la bugetul de stat- cu 1 216,8 mil. lei sau cu 10,2%. Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2020 sunt estimate în sumă de 17 974,4 mil. lei, fiind în creștere cu 1 485 mil. lei sau cu 9,0 % față de aprobat 2019.

Tabelul 1. Sinteza resurselor prevazute in bugetul de stat pe anul 2020 pentru finantarea bugetelor locale

Indicatori	Suma, mii lei	Ponderea în totalul cheltuielilor bugetului de stat pe anul 2020, %
Cheltuieli, total	51551945.0	100
Buget local, total	13281062,60	-
Ponderea în total cheltuieli, %	-	25,76
Din care:	-	-
Total nivelului II	9615473,30	18,65
Total nivelului I	3665589,30	7,11

Sursa : Prelucrată și elaborată de către autor în baza Legii Bugetului de Stat pentru anul 2020 Nr. 172 , Chișinău, 19 decembrie 2019.

Sinteza efectuată în tabelul 1 se bazează pe informația pelucrată din anexa nr.1 a Legii Bugetului de Stat si tabelul 1 (anul 2020). Astfel, constatăm ca suma cheltuielilor prevăzute pentru bugetele locale detin 25.76% in total cheltuieli pentru anul 2020. Totodata constatăm, ca suma alocațiilor prevăzute pentru bugetele locale de nivelul II si de nivelul I, având o pondere de 18.65 % și respective 7.11 % fața de cheltuielile totale .

Transferurile bugetare la nivel local

Transferurile sunt „mijloace financiare alocate, cu titlu definitiv și în suma absolută de la bugetul de stat către bugetele UAT pentru nivelarea posibilităților financiare ale unităților administrativ-teritoriale sau în alte scopuri prevăzute de legislație, pentru exercitarea unor funcții publice sau finanțarea domeniilor de activitate din competență autorităților locale, sau în alte scopuri speciale. Transferurile reprezintă un instrument financiar pentru asigurarea echilibrului bugetar la etapă de elaborare a bugetelor locale”.

Tabelul 2. Repartizarea in dinamica tranferurilor de la bugetul de stat catre bugetele locale pentru anii 2015-2020.

Anii/Indicatorii	2015 mii lei	2016 mii lei	2017 mii lei	2018 mii lei	2019 mii lei	2020 mii lei
Transferuri generale	7403383,9	7873070,70	8228396,8	9861336,3	11957626,7	13281062,6
Total nivelul II	5609468,90	5915125,90	6047346,9	7123491,4	8612074,4	9615473,3
Total nivelul I	1794016,00	1957944,80	2181049,9	2737844,9	3345552,3	3665589,3

Sursa: Preluată și elaborată de autor în baza Bugetului National de Stat.

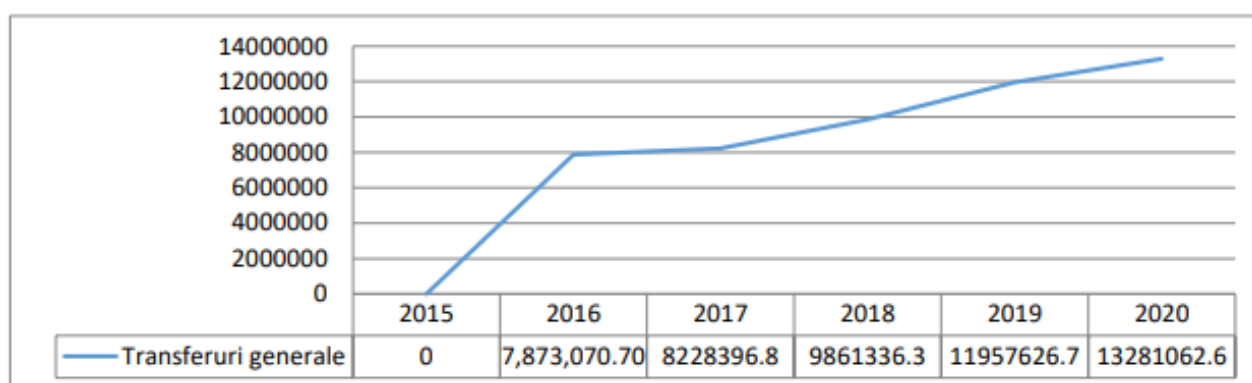

Figura 1. Repartizarea în dinamica tranferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale pentru anii 2015-2020 (mii lei).

Sursa: Preluată și elaborată de autor în baza informației din tabelul 2

Sinteză efectuată în figura 1 se bazează pe informația tabelul 2 (anul 2015-2020). Astfel, constatăm că suma suma transferurilor generale către bugetele locale are o creștere de la an la an, arătând o creștere de 1 323 445,9 mii le în anul 2020 față de anul 2019

În conformitate cu Legea nr. 397 din 16.10.2003 privind finanțele publice locale, cap.II, art.10 (Publicat : 12.10.2018 în Monitorul Oficial Nr. 384-395, art Nr : 612) deosebim: transferurile cu destinație generală calculate pe baza de formulă, pentru fiecare unitate administrativ-teritorială, iar transferurile cu destinație specială care se alocă bugetelor UTA-urilor pentru finanțare.

Transferurile cu destinație generală se divizează în două fonduri distincte:

- fondul de echilibrare a bugetelor UAT-urile de nivelul întâi (FEB1)
- fondul de echilibrare a bugetelor UAT-urile de nivelul al doilea (FEB2)

Calculul transferurilor de echilibrare de nivelul întâi (FEB1)

$$TE_i = FEB1 * \left[\left(PS_{CFL}^1 * \frac{(P_e * CFL_n - CFL_i)}{\sum i (P_e * CFL_n - CFL_i)} \right) + \left(PS_p^1 * \frac{P_i}{P_n} \right) + \left(PS_s^1 * \frac{S_i}{S_n} \right) \right]$$

unde:

Tei – transferul de echilibrare pentru UAT de nivelul întâi; FEB1 – fondul de echilibrare a bugetelor locale de nivelul întâi; CFLi – capacitatea fiscală pe locuitor a UAT de nivelul întâi, calculată ca raport între veniturile colectate din impozitul pe venitul persoanelor fizice pe teritoriul UAT respective și numărul de locuitori ai acesteia; CFLn – capacitatea fiscală națională medie pe locuitor, calculată ca raport între veniturile colectate din impozitul pe venitul persoanelor fizice, cumulate din toate UAT de nivelul întâi, și numărul de locuitori cumulat al acestor unități; Pi – populația UAT de nivelul întâi; Pn – populația totală a UAT de nivelul întâi; Si – suprafața UAT de nivelul întâi; Sn – suprafața totală a UAT de nivelul întâi; **PSCFL 1** – ponderea specifică a indicatorului capacitate fiscală pe locuitor. **PSCFL 1** = 60%; **PSp1** – ponderea specifică a indicatorului populației. **PSp1** = 30%; **PSs1** – ponderea specifică a indicatorului suprafeței. **PSs1** = 10%; Pe – parametrul supraunitar. Pe = 1,3.

Calculul transferurilor de echilibrare de nivelul al doilea ((FEB2)

$$TE_j = FEB2 * \left(\frac{PS_p^2 * P_j}{P_n} + \frac{PS_s^2 * S_j}{S_n} \right)$$

unde:

TEj – transferul de echilibrare pentru UAT de nivelul al doilea; **FEb2** – fondul de echilibrare a bugetelor locale de nivelul al doilea; **Pj** – populația UAT de nivelul al doilea; **Pn** – populația totală a UAT de nivelul al doilea calificate pentru echilibrare; **Sj** – suprafața UAT de nivelul al doilea; **Sn** – suprafața totală a UAT de nivelul al doilea calificate pentru echilibrare; **PSp2** – ponderea specifică a indicatorului populației. **PSp2** = 60%; **PSs2** – ponderea specifică a indicatorului suprafeței; **PSs2** = 40%.

CONCLUZII

1. Bugetele locale pentru anul 2020 se preconizează a fi echilibrate
2. Suma cheltuielilor **prevăzute** pentru bugetele locale detin 25.76% in total cheltuieli bugetare pentru anul 2020
3. Veniturile bugetelor locale pentru anul 2020 **sânt** estimate **în** suma de 17 974,4 mil. lei, dintre care veniturile proprii **sânt** prognozate **în** suma de 4 800 mil. lei **și detin** 26,7 % din veniturile bugetelor locale.
4. Cheltuielile bugetelor locale pentru anul 2020 sunt estimate in **sumă** de 17 974,4 mil. lei, fiind in **creștere** cu 1 485 mil. lei sau cu 9,0 % **față** de aprobat (rectificat) 2019.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

Cărți:

1. Manole, T. Managementul finanțelor publice, Chisinau: "TEHNICA-INFO" 2016.
2. Referințe Web:
3. Bugetul Public Național
4. Disponibil: <https://mf.gov.md/ro/buget/bugetul-public-na%C8%9Bional/bugetul-de-stat>
5. DELIU, T., SAVCA, T., MANOLE, T. Ghidul alesului local [online]. 2011, pp.107-167.
6. Disponibil: http://www.calm.md/public/files/documente/GHIDUL_ALESULUI_LOCAL_rom.pdf
7. Hotărârea Guvernului: Privind aprobarea Proiectului legii bugetului de stat pentru anul 2020, pp.43 Disponibil: https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/subiect03_1_3.pdf
9. Ghidul Procesului Bugetar al Republicii Moldova 2009
10. Legea contabilității Nr. 113-XVI din 27.04.2007// Monitorul oficial, Nr. 27-34 din 07.02.2014
11. Legea privind finanțele publice locale Nr. 397 din 16.10.2003
12. Legea bugetului de stat pentru anul 2020 nr. 172/2019
13. Legea bugetului de stat pentru anul 2019 Nr.303, Chisinau 30 noiembrie 2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22 decembrie 2018, Nr.504-511)
14. Legea privind Finanțele publice și responsabilități bugetar-fiscale, nr.181, 2014.
15. Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului (modificat prin
16. Ordinul MF 98 din 20.06.2017)

Coordonator științific: MĂRGINEANU Aureliu, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: aurelmargineanu@mail.ru